

українства» // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 22, 2014, Спец. випуск 59, с. 327–332.

4. Монтескьє Ш. Л. Избранные произведения – М.: Государственное издательство политической литературы, 1955. – 799 с.

REFERENCES:

1. Politohichnyi entsyklopedychnyi slovnyk [Political encyclopedia] / Uporiadnyk V. P. Horbatenko; Za red. Yu. S. Shemshuchenka, V. D. Babkina, V. P. Horbatenka. – 2-e vyd., dop.i pererob. – K.: Heneza, 2004. – 736 s.

2. Ukrainske suspilstvo: monitorynh sotsialnykh zmin. Zbirnyk naukovykh prats. [Ukrainian society: monitoring social change. Collection of scientific works] / za red. d.e.n. V. Vorony, d.s.n. M. Shulhy. – K.: In-t sotsiologii NAN Ukrainy, 2015. – Vyp. 2(16). – 652 s.

3. Kozlova O. M. Vplyv mentalnosti na formuvannya politychnoi kultury ukrainstva [Influence of mentality on formation of political culture of Ukrainians] // Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 22, 2014, Spets. vypusk 59, s. 327–332.

4. Montesk'e Sh. L. Izbrannye proizvedeniya [Selected works] – M.: Gosudarstvennoe izdatel'stvo politicheskoy literatury, 1955. – 799 s.

Козьма В. В., кандидат политических наук, доцент, докторант кафедры политических наук НПУ имени М. П. Драгоманова (Киев, Украина), E-mail: kozma_v@meta.ua

Конформизм украинских политиков как способ уклонения от личной ответственности.

Аннотация. В статье исследуется проблема конформизма среди украинских политиков. Обнаружено, что, не смотря на большое количество теоретических исследований, среди ученых нет единства в вопросах природы и сущности феномена конформизма. Анализируется влияние политического режима на уровень конформизма в обществе. Особое внимание уделено вопросам соотношения между конформизмом политика и его политическим статусом. Обосновывается необходимость проведения специальных эмпирических исследований с целью определения уровня конформизма среди государственных управленцев высшего ранга.

Ключевые слова: конформизм, политика, личность, политический лидер, политическая элита.

Kozma V., PhD in political sciences, docent, associate professor, doctoral student in political science named Dragomanov NPU (Kiev, Ukraine) E-mail: kozma_v@meta.ua

Ukrainian conformity politics as a means of avoiding personal responsibility.

Annotation. The article examines the problem of conformism among Ukrainian politicians. It was found that, despite the large number of theoretical research, among academics there is no unity in matters of the nature and essence of the phenomenon of conformism. The influence of political regime on the level of conformism in society. Particular attention is paid to the relationship between the policy and the conformism of his political status. The necessity of carrying out special empirical studies to determine the level of conformism among the highest-ranking state managers.

Keyword: conformity, politics, personality, political leader, political elite.

УДК 327:061.2АСЕАН](595:5-12)(045)

Крупеня І. М.,

аспірантка Дипломатичної академії України
при Міністерстві закордонних справ України
(Київ, Україна), E-mail: visnukdnu@i.ua

УЧАСТЬ МАЛАЙЗІЇ У ЗАСНУВАННІ АСЕАН ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ФОРУМІВ

Анотація. Метою статті є висвітлення ролі Малайзії у створенні АСЕАН та її інституційному розширенні до формату Політико-Безпекової Спільноти АСЕАН. Показано, що АСЕАН є специфічною моделлю регіональної інтеграції, яка враховує особливості розвитку держав ПСА та ефективно реагує на глобальні зміни. З'ясовано

причини утворення форумів АСЕАН+3, АРФ, САС. Констатовано, що рушієм регіональної інтеграції в постбіполярний період виступили фінансові кризи 1997-1998 рр. та 2008-2009 рр.

Ключові слова: Асоціація країн ПСА (АСЕАН), АСЕАН+3 (АСЕАН, Японія, Китай, Республіка Корея), Азійський регіональний форум (АРФ), Азіатсько-Тихоокеанський регіон (АТР), Східноазійський саміт (САС), Південно-Східна Азія (ПСА), Політико-Безпекова Спільнота АСЕАН (ПБСА).

Ситуація в якій опинилася Україна демонструє повну залежність її безпеки від доброї волі сусідньої великої держави і черговий раз підтвердила важливість налагодження багатостороннього співробітництва середніх і малих держав для колективного забезпечення своїх національних інтересів. На прикладі Малайзії авторка намагається показати проявлену державою гнучкість в міжнародній політиці, яка забезпечила національний суверенітет та одночасно ефективну регіональну взаємодію із країнами субрегіону Асоціації країн ПСА (далі – АСЕАН) та великими позарегіональними державами.

Роль Малайзії в регіональних процесах субрегіону Південно-Східної Азії (далі – ПСА) є предметом постійного аналізу науково-аналітичних центрів у всьому світі, передусім США, Китай, Японія, Індія, Австралії, Росії – державах зі значними інтересами у цьому регіоні [6; 8; 9]. В Україні дослідження присвячені зовнішній політиці Малайзії та АСЕАН розвиваються порівняно недавно. Вони представлені працями С. О. Шергіна, Н. Д. Городні, О. В. Шевчука, М. М. Комарницького, І. Є. Лоссовського, І. Ю. Холода, А. Р. Галушка-Адайкіна, автора цієї статті [2; 3; 4; 5; 7; 10; 11; 12]. Проте досвід Малайзії при створенні АСЕАН та її розширення до формату Політико-Безпекової Спільноти АСЕАН є повчальним для України, а розуміння особливостей міжнародних відносин в ПСА – важливим підґрунтям для реалізації економічних інтересів нашої держави в цьому субрегіоні.

Метою статті є висвітлення ролі Малайзії у створенні АСЕАН та її інституційному розширенні до формату Політико-Безпекової Спільноти АСЕАН, а також принципів функціонування АСЕАН як регіональної організації та моделі взаємодії держав у складному регіональному середовищі ПСА, її еволюції та впливу на міжнародні відносини.

Зовнішня політика Малайзії, як і будь якої іншої країни світу, будучи продовженням її внутрішньої політики, формується і здійснюється з метою просування та захисту національних інтересів держави, насамперед у політичній, безпековій та економічній сферах, а також сферах інших життєвих інтересів. Вона спрямовується на формування сприятливого мирного регіонального та глобального міжнародного середовища, яке б надавало Малайзії геополітичний простір для досягнення її головних національних цілей та захисту від зовнішніх загроз.

З урахування географічного положення Малайзії у ПСА, її стратегічні інтереси нерозривно пов'язані з інтересами інших країн субрегіону. Внаслідок даної обставини, Малайзія була однією із країн ініціаторів створення АСЕАН, оскільки на той час питання безпеки та суверенітету Малайзії залежали від політико-правової позиції її сусідів (у 1963 р. Індонезією була запроваджена політика «конфронтації» щодо створюваної нової держави Малайзія на базі Федерації Малайї, Сінгапуру та британських колоній Сабах і Саравак на півночі острова Борнео/Калімантан. «Конфронтація» завершилася лише у серпні 1966р., коли в м. Бангкок за посередництва Таїланду було підписано мирну угоду між Індонезією та Малайзією. У цей же період Філіппіни заявили про свої претензії на територію східного-малайзійського штату Сабах). Тому створення політичної міжнародної організації в субрегіоні відповідало національним інтересам країни і було першочерговою ціллю Малайзії задля мирного вирішення власних територіальних питань, а також мати правову «площадку» на якій би могли обговорюватися

питання безпеки всього субрегіону [1].

В 1961 р. перший Прем'єр-міністр Малайзії А. Рахман виступав з ініціативами створення регіональної організації країн ПСА з метою гарантування безпеки та стабільності в країні й субрегіоні. Регіональні еліти були стурбовані спільною загрозою - небезпекою перемоги комуністичних сил у Лаосі, що став буфером між комуністичним В'єтнамом і Таїландом. Відповідно до принципу доміно, Таїланд міг стати наступною жертвою, за яким із високою ймовірністю - інші країни регіону, в тому числі і Малайзія. Результатом спільних зусиль трьох країн субрегіону було створення в 1961 р. Асоціації ПСА, а в 1963 р. – Організації «Мафіліндо», які щоправда, проіснували недовго.

Після падіння в Індонезії у 1966 р. прокомуністичного режиму президента А. Сукарно та провалу його політики конфронтації проти Малайзії та Сінгапуру регіональні інтеграційні процеси активізувались, оскільки лідери п'яти країн субрегіону побоювалися поширення комуністичної агресії з боку Індокитаю. Окрім того, сусіди Індонезії прагнули «вбудувати» Малайзію в спільну структуру безпеки. Усе це сприяло проголошенню в серпні 1967 р. Бангкокської декларації про створення АСЕАН, яка була підписана країнами-засновниками: Індонезією, Малайзією, Сінгапуром, Таїландом, Філіппінами в м. Бангкок (Таїланд) [2, с. 54–55].

В січні 1984 р. до Асоціації приєднався Бруней, в липні 1995 р. – В'єтнам, в липні 1997 р. – Лаос і М'янма, в квітні 1999 р. - Камбоджа. Географічно країни АСЕАН поділяються на континентальні (М'янма, Таїланд, В'єтнам, Лаос, Камбоджа) та острівні (Індонезія, Малайзія, Сінгапур, Філіппіни, Бруней, так звані «країни Південних морів»). Так, до складу Індонезії входять понад 13 тис. островів Малайського архіпелагу, населеними з яких є 992. Хоч найбільшим етносом держави є яванці (45% населення), культура яких в державі є провідною, усього її населяють понад 300 народів з власними мовами, культурами і віруваннями. 88% жителів Індонезії (або 210 млн.) сповідує іслам, що робить її найбільшою мусульманською країною світу, проте значний вплив на іслам в Індонезії численних місцевих вірувань значно відрізняє їх від мусульман арабського Сходу. Переважно мусульманськими країнами регіону є також Малайзія і Бруней (відповідно понад 60% і 67% населення). В Таїланді, Камбоджі, М'янмі переважає буддизм. В Філіппінах 83% населення сповідує католицизм, що робить цю країну подібною в культурному відношенні до країн Латинської Америки [3, с. 7].

Вирішальне значення для появи АСЕАН як групи держав з подібним мисленням мало прагнення правлячих еліт вирішувати внутрішні проблеми власними зусиллями без втручання «великих держав», а також їхнє бачення, що швидкий економічний прогрес ліквідує основні причини внутрішньої нестабільності й найкраще гарантуватиме легітимність влади.

Незважаючи на акцент на економічному, соціальному і культурному співробітництві, у роки «холодної війни» АСЕАН була передовсім політичною організацією, в рамках якої було налагоджено політичний діалог між країнами-членами. Тривалий час вона забезпечувала платформу для соціалізації еліт та пошуку того спільного, що об'єднувало регіональні держави на противагу проблемам, що їх роз'єднували, розвивала звичку працювати разом для досягнення спільних цілей, що служило передусім цілям безпеки.

На відміну від західних моделей взаємодії регіональної організації вона базувалася на неформальності, інституційному мінімалізмі, уникненні юридичних процедур, «тихій дипломатії», прийнятті рішень на основі консультацій і консенсусу. Ці принципи зазнавали критики на Заході, але були єдино можливими в складному регіональному середовищі ПСА. «Шлях АСЕАН» не був механізмом вирішення конфліктів, натомість технологією їх уникнення. Він акцентував на тому, що об'єднувало регіональні держави, що допомагало підтримувати регіональну

стабільність в умовах численних міждержавних суперечностей [4, с. 110–111].

Наступною ініціативою Малайзії, яка була озвучена Прем'єр-міністром А. Разаком – це був проект створення в ПСА зони миру, свободи й нейтралітету, за яким нейтралітет ПСА мав бути гарантований великими позарегіональними державами, передусім США. Малайзія виступила із даним проектом у зв'язку із зміною геополітичної ситуації в регіоні (закінчення в'єтнамської війни, виведення американських військ із регіону, побоювання з приводу наростання військової могутності Китаю в субрегіоні). В листопаді 1971 р. на зустрічі міністрів закордонних справ країн АСЕАН в Малайзії було підписано Куала-Лумпурську декларацію про створення Зони миру, дружби та нейтралітету (ЗМДН), що стало закликком до великих держав не втручатися у внутрішні справи субрегіону. Пропонуючи принцип нейтралітету для АСЕАН і залишаючись прибічником прозахідної стратегічної орієнтації, А. Разак експериментував з новою методологією регіонального стратегічного менеджменту, висуваючи нову стратегію зовнішньої політики Малайзії [2, с. 55–56].

Після розв'язання Камбоджійської кризи, виведення в'єтнамських військ і завершення в 1991 р. холодної війни безпекова ситуація у ПСА певною мірою стабілізувалася, але швидке зростання впливу Китаю зумовило нові загрози. Дві важливі тенденції змінили безпекову парадигму регіону: розширення членства в Асоціації до 10 країн та усвідомлення того, що субрегіональна безпека має бути пов'язана з безпекою ширшого Азіатсько-Тихоокеанського регіону (АТР), а також розуміння нагальної необхідності створення багатостороннього форуму з обговорення проблем безпеки в регіоні. Тому в 1993 р. на засіданні АСЕАН прийнято рішення щодо створення консультативного органу для координації політики у сфері безпеки – регіонального форуму країн АСЕАН – Азійський регіональний форум (АРФ). А в 1994 р. в Бангкоці відбулося перше офіційне засідання АРФ за участю представників Брунею, Індонезії, Малайзії, Таїланду, Сінгапуру, Філіппін (члени АСЕАН), країн-партнерів з діалогу – США, Канади, Японії, РК, Австралії, Нової Зеландії, а також п'яти країн АТР зі статусом гостей – КНР, Росії, В'єтнаму, Лаосу, Папуа-Нової Гвінеї. Ця подія стала першим кроком, спрямованим на створення формальних структур забезпечення регіональної безпеки [5, с. 164].

Головна ціль АРФ – це координація політики в області безпеки шляхом обміну думками по актуальних проблемах регіонального та світового розвитку, консультацій дипломатичних відомств з метою розроблення мір довіри та превентивної дипломатії для запобігання та врегулювання конфліктів в регіоні [6, с. 8].

В 1997 р. у Східній Азії розпочалася потужна фінансова криза (Азійська криза 1997–1998 рр.), яка нанесла значні збитки економікам АСЕАН, передусім Таїланду, Індонезії, Малайзії [3, с. 10]. На думку малайзійського Прем'єр-міністра Махатхіра Мохаммада, азійська фінансова криза була «добре спланованою спробою підірвати економіку всіх країн АСЕАН». Саме він став апологетом доктрини ворожості до установ прозахідного типу, на зразок Міжнародного валютного фонду та Світової організації торгівлі [7, с. 79]. Доктор Махатхір також звинуватив США у валютних спекуляціях пов'язаних із ім'ям Джорджа Сороса [8, с. 9].

Криза мала важливі політичні наслідки для вражених країн та накреслила нові напрямки регіонального розвитку. Серед політичних наслідків найбільш очевидними стали крах режиму Сухарто і початок періоду політичної нестабільності в Індонезії, що завершився перемогою на президентських виборах 2004 р. демократа-реформатора Сусіло Юдойоно [10, с. 203]; підрих позицій Національного Фронту М. Махатхіра в Малайзії; тривала політична і соціальна криза на Філіппінах; прийняття нової конституції в Таїланді, що відкрило шлях приходу до влади Таксіна Чінаварта і врешті призвело до військового перевороту

восени 2006 р. та прийняття нової конституції.

Незважаючи на те, що каталізатором Азійської кризи стали зовнішні чинники (різкий відтік іноземних капіталів), вона продемонструвала внутрішні недоліки існуючих економічних моделей країн АСЕАН. Тож їх було переглянуто у відповідності зі змінами в глобальній економіці в напрямку зростання на основі новітніх досягнень НТП, корегування експортно-орієнтованих стратегій, структурної перебудови економіки [3, с. 10].

Водночас азійська фінансова криза стала ще одним виразним сигналом уразливості регіону до нетрадиційних викликів безпеки в умовах взаємозалежних економік, що сприяло пошукові таких програмних механізмів, яким став формат АСЕАН+3 (АСЕАН, Японія, Китай, Республіка Корея) [7, с. 80]. Попередником формату АСЕАН+3 був проєкт Східноазійської економічної групи (САЕГ; англ. East Asia Economic Group). Ініціатором його виступив Прем'єр-міністр Малайзії М. Махатхір у 1990 р. Запропонована малайзійським лідером концепція Східноазійської економічної групи передбачала створення торгового об'єднання за участю шести країн Південно-Східної Азії, які на той час входили до АСЕАН (Бруней, Індонезія, Малайзія, Сінгапур, Таїланд та Філіппіни) і трьох країн субрегіону Північно-Східної Азії - КНР, Японії та Республіки Корея. Особливістю цього проєкту була відсутність серед його учасників західних країн, зокрема Австралії та США. Певним чином, це була реакція М. Махатхіра на створення у 1989 р. форуму АТЕС, який потенційно міг нівелювати результати діяльності АСЕАН за період її існування або ж поглинути її. Більш того, створення такого угруповання, на думку М. Махатхіра, мало стати відповіддю країн регіону на провал Уругвайського раунду переговорів ГАТТ восени 1990 р. та на плани створення зони вільної торгівлі у Північній Америці і економічного та політичного союзу у Західній Європі, які втілились у заснуванні в 1992 р. НАФТА і ЄС. На офіційному рівні ідея Східноазійської економічної групи була анонсована на 23-й зустрічі міністрів економік країн-учасниць АСЕАН у жовтні 1991 р. у Куала-Лумпурі. Під час виступу, що відбувся після міністерського засідання, М. Махатхір наголосив на необхідності співробітництва економік країн Східної Азії у напрямку формування САЕГ, яка мала відповідати вимогам ГАТТ, бути сумісною з АТЕС та не підривати згуртованості членів АСЕАН. Проте цей проєкт викликав критику більшості країн-учасниць Асоціації за його «антизахідний» характер [11, с. 146].

У перший період функціонування «АСЕАН+3» – 1997–2006 рр. – відбулося організаційне становлення форуму і вироблення спільних проєктів у валютно-фінансовій сфері, зокрема підписання у 2000 р. «Чіанг-Мейської ініціативи» (об'єднання валютних резервів, щоб забезпечити екстрене фінансування в разі виникнення спекулятивних атак на валюти країн-членів АСЕАН).

У другий період розвитку форуму – 2007–2014 рр. – фінансова інтеграція країн-учасниць «АСЕАН+3» була доповнена іншими напрямками співробітництва у сферах політики і нетрадиційної безпеки, енергетики, захисту навколишнього середовища, протидії зміні клімату, сталого розвитку та у соціокультурних питаннях. Однак в основі діяльності «АСЕАН+3» залишилася фінансова інтеграція, яку було розширено шляхом перетворення «Чіанг-Мейської ініціативи» на багатосторонню угоду. Валютно-фінансова інтеграція і надалі займатиме провідне місце у роботі «АСЕАН+3», а нові питання порядку денного розширюватимуть сфери співробітництва членів форуму, з огляду на його довгострокову мету – формування Східноазійської спільноти [11, с. 185–186].

Фінансова криза водночас стала для всіх регіональних політиків переконливим доказом того, що брак ефективних регіональних механізмів реагування на надзвичайні ситуації призвів до надмірної залежності від МВФ та впливу сильних держав світу, зокрема США. Політичні мотиви щодо демонтажу моделі східноазійського розвитку вплинули на спосіб боротьби з кризою, яка лише

посилила незадоволення цією моделлю. Нерішучість міжнародної спільноти у час азійської фінансової кризи засвідчила водночас і про потребу реформування міжнародної фінансової системи.

Це змусило уряди країн Східної Азії та Південно-Східної Азії переглянути регіональні рішення, а не покладатися на глобальні рішення, які не були швидкими та ефективними. Країни цих двох азійських регіонів також усвідомлювали, що для подолання чергової загрози потрібні значно більші ресурси, ніж ті, які може надати Міжнародний валютний фонд. Уроки азійської фінансової кризи змусили лідерів цих регіонів розробити різні схеми взаємодопомоги та самодопомоги, щоб у майбутньому впливати на будь-які валютно-фінансові кризи. Саме тому уряди цих регіонів без традиційних пересторог і зволікань визнали «АСЕАН+3» як найефективніший спосіб реалізації цих ініціатив [7, с. 156–157].

Подальша інституційна розбудова АСЕАН матеріалізувалася 14 грудня 2005 р., коли у Куала-Лумпурі було проведено перший Східноазійський саміт (САС) за участі шістнадцяти країн (10 членів АСЕАН, КНР, Японія, Республіка Корея, Австралія, Нова Зеландія та Індія), а також представників Росії, що були запрошені малайзійською стороною у якості спостерігачів. Учасники саміту домовилися про створення до 2020 р. Східноазійського економічного співтовариства – САЕС (East Asian Economic Community). У 2009 р. на під час 64-ої сесії Генеральної Асамблеї ООН Прем'єр-міністр Японії Ю. Хатояма знову озвучив ідею створення САС - своєрідного аналога Європейського Союзу, але як «чисто азійської спільноти» [12, с. 6].

Куала-Лумпурська декларація, прийнята у результаті зустрічі лідерів країн-учасниць, визначала САС як «відкритий» механізм для «діалогу зі стратегічних політичних та економічних питань, що складають спільний інтерес для всіх його учасників, направлений на встановлення миру, стабільності та економічного розвитку у Східній Азії». Завданнями САС визначались: 1) активізація стратегічного діалогу та посилення кооперації у політичній та безпековій сфері; 2) сприяння розвитку, фінансовій стабільності, енергетичній безпеці, економічній інтеграції і зростанню, а також зменшення розриву у рівнях розвитку серед країн регіону; 3) поглиблення культурного взаєморозуміння, солідарності, міжлюдських контактів. На саміті 2005 р. було підписано Декларацію з попередження, контролю та боротьби з пташиним грипом, у якій учасники САС зобов'язались поглибити кооперацію у сфері протидії поширення цієї інфекції. Було вирішено проводити Східноазійський саміт щороку в одній з країн-членів АСЕАН, одразу після щорічних самітів Асоціації. Питання структури саміту вирішено не було, однак найвищим його органом визначались зустрічі лідерів країн. Протягом наступних років до них додалися неформальні консультації міністрів іноземних справ (з 2006 р.), зустрічі міністрів енергетики (з 2007 р.), робочі ланчі міністрів економіки (з 2008 р.) та наради міністрів фінансів (з 2010 р.) і освіти (з 2011 р.).

Русійною силою Східноазійського саміту, згідно з Куала-Лумпурською декларацією, визначалась АСЕАН. За учасниками Асоціації закріплювалось право розробки критеріїв вступу до САС для потенційних членів, а також перегляд і внесення змін до порядку денного роботи саміту. Координацію процесів співробітництва у рамках САС було покладено на Секретаріат АСЕАН, у якому було створено спеціальний підрозділ. Відповідно до такої ролі «водія» саміту, члени АСЕАН змогли пролобіювати умову підписання Договору про дружбу і співробітництво 1976 р., як обов'язкову для членства у САС. Це визначило необхідність дотримання основних принципів і норм взаємодії, що містяться у «шляху АСЕАН» (невтручання у внутрішні справи, використання мирних засобів вирішення конфліктів, консенсус) з боку найбільших регіональних держав. Також умовою для майбутніх учасників САС стала участь у діалоговому партнерстві АСЕАН і активна присутність країн в економічному співробітництві [11, с. 166–

167].

Останньою сходинкою інституційної розбудови АСЕАН, яка була юридично закріплена в Малайзії – це створення в листопаді 2015 р. у Куала-Лумпур під час 27 Саміту АСЕАН Політико-Безпекової Спільноти АСЕАН (ASEAN Political-Security Community). Саміт проходив під девізом «Наші люди, наша спільнота, наше бачення» («Our People, Our Community, Our Vision») [13].

Ініціатива створення Політико-Безпекової Спільноти АСЕАН була озвучена ще в 2003 р. на 9-му саміті країн АСЕАН, який проходив в Індонезії. На той час лідери країн вирішили створити Політико-Безпекову Спільноту АСЕАН до 2020 року як відповідь на терористичну атаку на США 11 вересня 2001 р. і теракти на о. Балі 12 жовтня 2002 р. А на 12-му саміті АСЕАН в січні 2007 р. було прийнято Декларацію Себу щодо прискороного заснування співтовариства АСЕАН до 2015 р.

Політико-Безпекова Спільнота АСЕАН, до якої на стадії її створення увійшли десять країн ПСА, стала одним із перших регіональних об'єднань, що обрали модель багатовекторної політики з розширеною географією. Ця спільнота дотримується фундаментальних принципів АСЕАН: принципу національного суверенітету та принципу невтручання. Визначальним організаційним принципом цієї організації є комплексний підхід до розв'язання різних проблем безпеки, що засновується на прагненні членів АСЕАН «покладатися винятково на мирні способи врегулювання міжрегіональних відмінностей» [14].

Дослідивши участь Малайзії при створенні АСЕАН та регіональних форумів, можна констатувати факт про її ключову роль, вмінні її лідерів гнучко вирішувати національні загрози та виклики завдяки політичним «майданчикам» в межах Асоціації. Встановлено, що азійська фінансова криза стала каталізатором створення форумів АСЕАН+3, САС. Доведено, що Малайзія була тим місцем, де проводилися засновницькі саміти лідерів країн субрегіону по створенню регіональних форумів та підписувалися основні нормативно-правові документи, які визначали модель режиму безпеки субрегіону та одночасно констатували факт «шляху АСЕАН» (невтручання у внутрішні справи, використання мирних засобів вирішення конфліктів, консенсус). З'ясовано, що інституційне будівництво в межах АСЕАН кореспондує із моделлю «гарного сусідства» та повністю відрізняється від інституційної «сімейної моделі» ЄС. Азійська інституційна модель показує, що вона є дієвою в питаннях гарантування безпеки субрегіону. Україна має взяти до уваги досвід Малайзії при вирішенні питань національного суверенітету, територіальної цілісності та фінансової кризи. Використовувати наявні міжнародні майданчики або виступати із ініціативою створення нових в межах свого регіону і в межах «альтернативних інституційних моделей» для конструктивного вирішення питань безпеки. А також взяти на озброєння застереження Малайзії при черговому отриманні валютних кредитів від міжнародних інституцій задля уникнення поглиблення фінансової кризи та наперед прогнозувати механізми кооперації виходу із кризи у власному регіоні на випадок необхідності.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Malaysia's national defence policy // Ministry of Defence of Malaysia. – URL: <http://www.mod.gov.my/en/about-us/policies/national-defence-policy.html>. (Accessed 9.12.2016)
2. Лоссовський І. Є. Еволюція безпекових концептів у субрегіоні Південно-Східної Азії: малайзійський акцент // Зовнішні справи, 2011, № 11–12, С.52–57.
3. Городня Н. Д. АСЕАН: утворення й етапи розвитку // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія, 2010, Вип.102, С. 7–10.
4. Городня Н. Д. АСЕАН як модель регіональної взаємодії держав Південно-Східної Азії // Гілея, 2015, № 99, С. 109–113.
5. Шевчук О. В. Система безпеки Азійсько-Тихоокеанського регіону: фактори формування та тенденції розвитку. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. П.Могили, 2010. – 197 с.
6. АСЕАН в начале XXI века. Актуальные проблемы и перспективы. – М.: ИД «Форум», 2010. – 368 с.
7. Комарницький М. М. Інституційні механізми забезпечення політичної

стабільності в Південно-Східній Азії: Дис... канд. політ. наук: 23.00.04. – Львів: Львівський національний університет ім. Івана Франка, 2010. – 212 с.

8. Elffie C., Lilian K. Ringgit in Soros-Like Selloff Reviving Memories of 1998 Crisis // BloombergBusiness, 2015. – URL: <http://www.bloomberg.com/news/articles/2015-08-16/soros-like-attack-on-malaysian-ringgit-revives-memories-of-98>. (Accessed 9.12.2016)

9. Baradan K. Soros is back – after 15 years // The Star, 2012. – URL: <http://www.thestar.com.my/news/nation/2012/09/28/soros-is-back--after-15-years/>. (Accessed 9.12.2016)

10. Галушка-Адайкін А. Р. Історія Республіки Індонезія: 1945-2012. Монографія. – Харків: Майдан, 2013. – 264 с.

11. Холод І. Ю. Еволюція інтеграційних моделей у Східній Азії: порівняльний аналіз: Дис... канд. політ. наук: 23.00.04. – Миколаїв: Чорноморський державний університет ім. Петра Могили, 2016. – 238 с.

12. Шергін С. О. Суспільна модернізація та регіональна безпека: східноазійський варіант // Зовнішні справи, 2015, № 11, С. 6–10.

13. Chairman's statement of the 27th asean summit. – URL: www.asean.org/wp-content/uploads/images/2015/November/27th-summit/statement/Final-Chairmans%20Statement%20of%2027th%20ASEAN%20Summit-25%20November%202015.pdf (Accessed 9.12.2016)

14. Declaration of ASEAN Concord II (Bali Concord II), October 7, 2003 // The Association of Southeast Asian Nations. – URL: www.aseansec.org/15159.htm. (Accessed 9.12.2016)

REFERENCES:

1. Malaysia's national defence policy // Ministry of Defence of Malaysia. – URL: <http://www.mod.gov.my/en/about-us/policies/national-defence-policy.html>. (Accessed 9.12.2016)

2. Lossovskiy I. Ye. Evoliutsiia bezpekovykh kontseptiv u subrehioni Pivdenno-Skhidnoi Azii: malaiziyskiy aktsent [Evolution of security concepts in the subregion of South-East Asia: the Malaysian accent] // Zovnishni spravy, 2011, # 11–12, S. 52–57.

3. Horodnia N. D. ASEAN: utvorennia y etapy rozvytku [ASEAN: formation and stages of development] // Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Istoriiia, 2010, Vyp.102, S. 7–10.

4. Horodnia N. D. ASEAN yak model rehionalnoi vzaemodii derzhav Pivdenno-Skhidnoi Azii [ASEAN as a model of regional cooperation of Southeast Asia] // Hileia, 2015, # 99, S. 109–113.

5. Shevchuk O. V. Systema bezpeky Aziisko-Tykhookeanskoho rehionu: faktory formuvannia ta tendentsii rozvytku [System security the Asia-Pacific region: factors of formation and development trends]. – Mykolaiv: Vyd-vo ChDU im. P.Mohyly, 2010. – 197 s.

6. ASEAN v nachale KhKhI veka. Aktual'nye problemy i perspektivy [ASEAN in the beginning of the XXI century. Current problems and prospects]. – M.: ID «Forum», 2010. – 368 с.

7. Komarnytskiy M.M. Instytutsiini mekhanizmy zabezpechennia politychnoi stabilnosti v Pivdenno-Skhidnii Azii [Institutional mechanisms to ensure political stability in Southeast Asia]: Dys... канд. політ. наук: 23.00.04. – Lviv: Lvivskiy natsionalnyi universytet im. Ivana Franka, 2010. – 212 с.

8. Elffie C., Lilian K. Ringgit in Soros-Like Selloff Reviving Memories of 1998 Crisis // BloombergBusiness, 2015. – URL: <http://www.bloomberg.com/news/articles/2015-08-16/soros-like-attack-on-malaysian-ringgit-revives-memories-of-98>. (Accessed 9.12.2016)

9. Baradan K. Soros is back – after 15 years // The Star, 2012. – URL: <http://www.thestar.com.my/news/nation/2012/09/28/soros-is-back--after-15-years/>. (Accessed 9.12.2016)

10. Halushka-Adaikin A. R. Istoriiia Respubliki Indoneziia: 1945–2012. Monohrafiia [History Of The Republic Of Indonesia: 1945-2012. Monograph]. – Kharkiv: Maidan, 2013. – 264 s.

11. Kholod I. Yu. Evoliutsiia intehratsiinykh modelei u Skhidnii Azii: porivnialnyi analiz [Evolution of integration patterns in East Asia: a comparative analysis]: Dys... канд. політ. наук: 23.00.04. – Mykolaiv: Chornomorskiy derzhavnyi universytet im. Petra Mohyly, 2016. – 238 s.

12. Sherhin S. O. Suspilna modernizatsii ta rehionalna bezpeka: skhidnoaziyskiy variant [Social modernization and regional security: East Asia] // Zovnishni spravy, 2015, # 11, S. 6–10.

13. Chairman's statement of the 27th asean summit. – URL: <http://www.asean.org/wp-content/uploads/images/2015/November/27th-summit/statement/Final-Chairmans%20Statement%20of%2027th%20ASEAN%20Summit-25%20November%202015.pdf> (Accessed 9.12.2016)

14. Declaration of ASEAN Concord II (Bali Concord II), October 7, 2003 // The Association of Southeast Asian Nations. – URL: <http://www.aseansec.org/15159.htm>. (Accessed 9.12.2016)

Крупеня И. Н., аспирантка, Дипломатическая академия Украины при Министерстве иностранных дел Украины (Киев, Украина), E-mail: visnukdnu@i.ua

Участие Малайзии в основании АСЕАН и региональных форумов.

Аннотация. Целью статьи является освещение роли Малайзии в создании АСЕАН и ее институционального расширения до формата Сообщества АСЕАН в сфере политики и безопасности. Показано, что АСЕАН является специфической моделью региональной интеграции, которая учитывает особенности развития государств ЮВА и эффективно реагирует на глобальные изменения. Выявлены причины образования форумов АСЕАН+3, АРФ, САС. Констатируется, что двигателем региональной интеграции в постбиполярный период выступили финансовые кризисы 1997–1998 гг. и 2008–2009 гг.

Ключевые слова: Ассоциация стран ЮВА (АСЕАН), АСЕАН+3 (АСЕАН, Япония, Китай, Республика Корея), Азиатский региональный форум (АРФ), Азиатско-Тихоокеанский регион (АТР), Восточноазиатский саммит (ВАС), Юго-Восточная Азия (ЮВА), Сообщество АСЕАН в сфере политики и безопасности.

Krupenya I., postgraduate student, Diplomatic Academy of Ukraine, Ministry of Foreign Affairs of Ukraine (Kyiv, Ukraine), E-mail: visnukdnu@i.ua

Malaysia participation in the creation of ASEAN and regional forums.

Abstract. The aim of the article is to highlight the role of Malaysia in the creation of the ASEAN and its institutional enlargement till the format of ASEAN Political-Security Community. It is shown that ASEAN is a specific model of regional integration that takes into account the development of the Southeast Asia states and effectively respond to global change. The reasons for the formation of forums ASEAN+3, ARF, East Asia Summit. Stated that the driver of regional integration in the post-bipolar period were the financial crisis of 1997-1998 and 2008-2009.

Keywords: Association of Southeast Asia Nations (ASEAN), ASEAN+3 (ASEAN, Japan, China, Republic of Korea), the Asian Regional Forum (ARF), the Asia-Pacific region (APR), the East Asian Summit (EAS), Southeast Asia (SEA), ASEAN Political-Security Community.

УДК 327(94)

Матлай Л. С.,

кандидат історичних наук, асистент
кафедри політології та міжнародних відносин,
Національний університет «Львівська політехніка»
(Україна, Львів), liubava_matlaj@yahoo.com

**ЗАВЕРШЕННЯ ПРЕЗИДЕНТСТВА ПАК КИН ХЕ:
ВІДГОЛОСКИ КОРЕЙСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО СКАНДАЛУ**

Анотація. Розглянуто підгрунття політичного скандалу в Республіці Корея, який призвів до широкомасштабних протестних виступів та відсторонення від посади першої жінки-президента Пак Кин Хе. З'ясовано, що імпичмент главі держави оголосили через підозри у корупції її близького оточення, махінації з відкриттям благодійних фондів, використанням спонсорських коштів у власних цілях. Крім того, корейське суспільство обурило втручанням близької подруги президента Чхе Сун Сіль у політичний процес країни.

Ключові слова: Республіка Корея, президент, Пак Кин Хе, корупція, шаманізм, боротьба за владу, масові протести, імпичмент.

Постановка проблеми. У безпрецедентній політичній драмі в РК, пов'язаній з відстороненням від влади першої жінки-президента Пак Кин Хе, втілилися проблеми політичного лідерства; дієвості інститутів держави; консенсусу між урядовою коаліцією та опозицією; відносин влади та великого бізнесу; політико-економічного впливу, лобізму та клановості; корупції та непотизму; авторитаризму та демократії; особистої популярності та її занепаду. Тому ця тематика є надзвичайно актуальною, оскільки наша держава також потерпає від корупції та непотизму, впливу на